

rech cizích již proto, aby z některých fakticky uplatňovaných zásad nestaly se průběhem doby jakési samozřejmé a obecně praktikované maximy, z nichž za jednu z nejhorších a nejzlobivějších v naší politické praxi dlužno zajisté pokládati zásadu, že s opozicí se nemluví a nedebatuje, nýbrž že se prostě bez debaty přehlasuje. K uplatnění oněch principů anglických nebylo by třeba ani nějakého zákona, ani výdajů ze státní pokladny, nýbrž jen tak málo a přece snad tak mnoho: Trochu dobré vůle.

ČESKOSLOVENSKÝ REESKONTNÍ A LOMBARDNÍ ÚSTAV. Druhým článkem v ohlášeném programu nové vlády je zákon o zřízení Československého reeskontního a lombardního ústavu, uveřejněný ve Sbírce zák. a nař. Rychlost, se kterou byl projednán, zavdala příčinu k obavám, vyjadřovaným v denním tisku, aby prostředků ústavu nebylo snad zneužíváno. Průběh jednání však tyto pochyby rozptýlil a tak vládní návrh přijaly obě sněmovny bez podstatných změn (rozpočtový výbor doplnil pouze § 4 novým odstavcem o bezplatnosti čís. 49/34. člena správního výboru a obdobným ustanovením ohledně členů dozorčí rady). Obnovení plynulosti na peněžním trhu, uvolnění »zamrzlých« úvěrů a regulace trhu státních papírů jsou hlavními účely zřízení funkce Ústavu, kterým se pověřuje ministr financí (§ 1). Aby těchto účelů bylo dosaženo, udílí se Ústavu, který bude samostatnou právní osobou, právo poskytovat nebo sprostředkovat směnečné a lombardní úvěry, obchodovat s cennými papíry, pokud to s touto jeho činností souvisí, a spolupůsobiti při úpravě trhu státních papírů (§ 3). Podrobnější úpravu působnosti Ústavu vyhrazuje zákon stanovám Ústavu, jež vydá vláda a jež budou uveřejněny ve Sbírce. Na nich bude zejména, aby precisovaly obchody, jež bude Ústav smět provádět, aby rozvedly ustanovení o vyloučení sanačních zápůjček a podpor (§ 3 odst. 3) a odstranily tak obavy veřejného mínění nebo jeho částí, že prostředky Ústavu sloužiti mají sanaci bank. Této obavě čelí také ustanovení, že Ústav, chce-li prováděti likvidaci nějakého ústavu nebo podniku, potřebuje k tomu zvláštního svolení vlády, čímž dlužno asi rozuměti souhlas dávaný ke každému jednotlivému případu. Peněžní prostředky, které k provádění svého úkolu potřebuje, získá Ústav jednak od státu, který vloží do něho 100,000.000 Kč, jednak zápůjčkami, zejména ve formě dluhopisů, pokladních poukázek nebo zástavních listů, jednak reeskontem a lombardem, jednak konečně nucenými vklady peněžních ústavů v zákoně výslovně uvedených. Zde se naskytá zajímavý případ donucení k soukromoprávní smlouvě, který je kromě toho doplněn neméně zajímavou technikou. (Ústav může na nedoplatek příspěvku, resp. nuceného vkladu vydati směnku na liknavý ústav, který je povinen ji přijati (tedy zákonná povinnost k akceptu). Výše nucených vkladů stanovena byla u peněžních ústavů, přijímajících vklady na vkladní knížky, na 100% přírůstku vkladů, u Ústřední sociální pojišťovny a Všeobecného pensijního ústavu 100% přírůstku trvale uložitelného jmění, u životních pojišťoven 150% přírůstku premiových rezerv. Po prvé jsou všechny zmíněné ústavy povinny odvésti své vklady 31. III. 1935 a předtím koncem každého kalendářního čtvrtletí přiměřenou zálohu. Zde se ovšem naskytá oprávněná otázka, zda přírůstky budou zejména v dnešní době tak značné, aby jejich procentuelní kvoty měly pro potřeby ústavu nějaký význam; ze znění zákona je patrné, že ústavy nemusejí přispěti ničím, je-li stav jejich vkladů, resp. rezerv nebo jmění stejný nebo snížil-li se dokonce. Za vklady stejně jako za vydané dluhopisy a zástavní listy ručí podpůrně stát; ministr financí může převzít záruku za jiné zápůjčky Ústavu až do 500,000.000 Kč (§ 8). Ostatní ustanovení zákona týkají se správních a dozorčích orgánů (§§ 4 a 5), dozoru státního (§ 10), zákonného zástavního práva Ústavu (§ 12), úlev daňových a poplatkových (§ 14). Administrativně přičleněn bude Reeskontní a lombardní ústav Zemské bance v Praze, s níž jeho jménem uzavře správní výbor zvláštní smlouvu.

Reeskontním a lombardním ústavem dostane se našemu trhu peněž-

nímu větší pružnosti a plynulosti, zejména umožní se pak větší vliv státu na státní papíry a dosáhne se toho, že budou dobrým prostředkem pro uložení peněz širokých vrstev národa. Praktický jeho význam záleží bude ovšem hlavně na jeho praxi; a jaká bude, ukáže nám nejbližší budoucnost.

Dr. J. Marcha.

CENOVÁ OPATŘENÍ PROTI ZASTAVOVÁNÍ A OMEZOVÁNÍ PROVOZU TŮVÁRNÍCH PODNIKŮ setkala se s vážnými námitkami. Osnova správně vidí v nezaměstnanosti jednu z hlavních příčin krise a správně snaží se jí čeliti tím, že chce omeziti propouštění zaměstnanců na nejnutnější míru, ale zapomíná, že pro provoz podniku mohou býti sociální důvody rozhodující teprve v druhé řadě, že podnik může pracovati jen, jsou-li pro to hospodářské důvody, nikoli jen sociální, má-li zejména naději na odbyt svých výrobků. Osnova sice hospodářské důvody nepopírá, naopak jejich váhu uznává, ale posouzení jejich důležitosti dává do rukou správních úřadů, které od okresních úřadů až po ministerstvo sociální péče nemohou míti dosti praktických schopností, aby tyto důvody posoudily a budou spíše rozhodovati z důvodů sociálních než hospodářských. Není dobře možno, aby rozhodování o provozu měl úřad, jinak za nic neručící, a risiko tohoto nezodpovědného rozhodnutí aby nesl podnikatel. Také v cizině daly se pokusy brzdití stoupání nezaměstnanosti mocenskými zákroky, ale vždy se tak dělo buď finanční podporou tohoto podnikání neb ručením za riska, která z pokračování v provozu podnikateli vzniknou. To neznamena, že by tento postup se doporučoval také u nás, a to tím méně, že ani v cizině nepřinesl valných výsledků. Nelze však u nás postupovati ještě hůře. Ostatně zdá se, že se pomalu i k nám přesune vlna zotavení hospodářského, že stoupne podnikání a výroba a s ní i zaměstnanost. Předvídaví podnikatelé se již na to zařizují a rozšiřují výrobu v očekávání konjunktury, ačkoli její konkrétní příznaky ještě nezjistili. Tento podnikatelský optimismus jest však důležitou složkou hospodářského zotavení. Navrhovaná osnova by jej však úplně paralysovala. Rozšiřuje-li dnes podnikatel výrobu v očekávání obratu k lepšímu a s výhradou, že výrobu opět sníží, ukáže-li se toto očekávání klamným, je to pro něho risiko někdy dosti značné, které na sebe bere jen ze svého podnikatelského optimismu. Kdyby však měl počítati s tím, že zklame-li se ve svých výpočtech a k očekávanému zlepšení odbytu nedojde, neponese jen ztrátu z přechodně rozšířené výroby, nýbrž že bude nucen tuto ztrátu prodloužiti a stupňovati do nekonečna, poněvadž nebude moci bez svolení úřadů opět omeziti výrobu a že bude těžko dokazovati, že tu jsou důvody hospodářské pro toto omezení, zejména když výrobní ani odbytová situace se nezměnila, nenašel toliko očekávaný obrat, pak by nerozšiřoval výroby vůbec. Nezaměstnanost by se tímto opatřením mohla tedy ještě zhoršiti.

Dr. Lepař.

OSNOVA VLÁDNÍHO NAŘÍZENÍ O OCHRANĚ ZAMĚSTNANCŮ PODOBU MIMOŘÁDNÝCH HOSPODÁŘSKÝCH POMĚRŮ. Tato osnova byla dána počátkem měsíce března 1934 do připomínkového řízení. Hlavními ustanoveními této osnovy je, že sazby platů a mezd v osnově podrobněji určených nelze v době od 1. února 1934 do 31. prosince 1935 přímo ani nepřímo snížit bez předchozího nálezu rozhodčí komise, kterou zřídí ministerstvo sociální péče a jejíž sídlo bude v Praze. Komise má se skládati z předsedy, z několika místopředsedů a z potřebného počtu přísedících a náhradníků. Předsedu a jejich náměstky má jmenovati vláda z nestranných osob, které mají znalosti o pracovních a mzdových poměrech v odvětvích, jichž se týká jednání rozhodčí komise. Potřebný počet přísedících a náhradníků ze skupiny zaměstnanců jmenuje ministr sociální péče podle návrhu ústřední odborových organizací zaměstnaneckých. Přísedící skupiny zaměstnavatelů jmenuje ministr obchodu, event. příslušný ministr po návrhu ústřední odborových organizací zaměstnavatelských. Přísedícím může býti jmenován pouze československý státní příslušník, nejméně tři-